

- DRŽAVNI PREVENTIVNI MEHANIZEM -

poročilo
o opravljenem obisku
na lokaciji

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA LJUBLJANA ODPRTI ODDELEK IG

Pojasnilo: Varuh človekovih pravic Republike Slovenije (v nadaljevanju: Varuh) v okviru izvajanja nalog in pooblastil po Zakonu o ratifikaciji opcijskega protokola h Konvenciji proti mučenju in drugim krutim, nečloveškim ali poniževalnim kaznim ali ravnanju (Uradni list RS, št. 114/2006) v vlogi državnega preventivnega mehanizma (v nadaljevanju: DPM) obiskuje kraje odvzema prostosti. V skupini, ki izvede obisk, poleg predstavnikov Varuha praviloma sodeluje(jo) tudi predstavnik(i) pogodbenih nevladnih organizacij ter občasno tudi neodvisni izvedenci medicinske in drugih strok in prevajalci. Pravna podlaga za opravljanje nadzorov s strani DPM je predstavljena na spletni strani [Varuh kot državni preventivni mehanizem](#).

Pričujoče poročilo vsebuje le bistvene ugotovitve o obisku s predlogi za izboljšanje razmer oziroma odpravo nepravilnosti. Izdelano je bilo na podlagi poročila o obisku DPM in odzivnega poročila pristojnih. Namenjeno je objavi na spletni strani Varuha.

Osnovni podatki o lokaciji:

► **Tip lokacije:** javni, zavod za obsojence z območja sodnega okrožja Ljubljana ter obsojence z območja sodnega okrožja Kranj, če so obsojeni na kazen zapora nad eno leto ali jim ostanek kazni po vštetu pripora presega eno leto zapora.

► **Uradna zmogljivost in dejanska zasedenost lokacije na dan obiska:** 27 (v času našega obiska je bilo nameščenih 25 obsojencev)¹.

Potek obiska in priprava poročila:

► Obisk je bil **nenajavljen in opravljen dne 20. 3. 2012.**

► **Skupina za obisk:** dva predstavnika Varuha (specialist kriminalističnega preiskovanja in pripravnica) in ena predstavnica nevladnih organizacij (inštitut Primus).

► **Vsebina obiska:** uvodni razgovor s pravosodnim policistom. Sledil je ogled bivalnih in ostalih prostorov na oddelku, razgovor z zaprtimi osebami ter zaključni razgovor s pedagoginjo in pravosodnim policistom Odprtega oddelka Ig.

¹Na dan obiska je bilo tako dejansko prisotnih 14 obsojencev, šest jih je bilo na delu, pet pa v skladu z 12. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij doma in prihajajo v Oddelek Ig le ob vikendih.

► **Poročanje:** poročilo o obisku smo po pošti posredovali Generalnemu uradu Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (GUURSIKS), zavodu pa v vednost 20. 4. 2012, skupaj s predlogom, da ga obravnava ter nam v roku 30 dni sporoči njegova stališča; tozadevni odgovor smo prejeli 1. 6. 2012, torej 42. dan po odpremi.

► DPM je posebej pohvalil

- da so v prostoru številka 1 odstranili dve kovinski postelji, ki ob zadnjem obisku po mnenju DPM nista bili primerni za uporabo.
- izobešeni plakat DPM-ja na vratih knjižnice ter na steni plakat Inštituta Prelom za družinsko terapijo, svetovanje in izobraževanje.
- da Oddelek zagotavlja delo zaprtim osebam. Ob tem DPM vodstvo Oddelka Ig spodbujamo, da tudi v prihodnje poskuša zagotoviti delo čim večjemu številu zaprtih oseb, saj delo lahko pozitivno vpliva na posameznikovo psihično stanje ter bistveno pripomore k socialni rehabilitaciji.
- da je v Oddelku Ig, Inštitut Prelom za družinsko terapijo, svetovanje in izobraževanje, organiziral sklop desetih delavnih delavnic.

DPM: predlagamo oziroma pričakujemo, da bo v prihodnje upoštevano tudi priporočilo UIKS ter bo Oddelek Ig dejansko bolj konstantno zaseden do polnega števila njegove kapacitete².

GUURSIKS: soglašamo in hkrati menimo, da se je stanje v pogledu zasedenosti razpoložljivih kapacitet zboljšalo, tudi zaradi večkratnih opozoril vodstva zavoda Ljubljana s strani Generalnega urada, da je treba obsojence, ki izpolnjujejo pogoje za bivanje v svobodnejšem režimu, premeščati v Odprti oddelek Ig.

DPM: predlagamo, da se tudi v tem letu proučijo možnosti o predlagani ureditvi ločenih sanitarij (moški/ženske) in možnosti za tuširanje za zaposlene³.

GUURSIKS: na opozorilo Varuha, tudi sami ugotavljamo, da so pri tem potrebne obnove, vendar žal za to tudi v tem letu ni zagotovljenih finančnih sredstev na proračunski postavki za investicijsko vzdrževanje.

DPM: predlagamo, da se v prostoru številka 1 stara kovinska posteljna ogrodja ter kovinske omare zamenjajo z novimi (po možnosti lesenimi) ter da se namesti potrebno število garderobnih omar⁴.

GUURSIKS: pojasnjujemo, da zaradi finančne krize, ki je še kako prisotna tudi pri kupovanju opreme in inventarja za zaprte osebe, v letošnjem letu malo možnosti za realizacijo predloga Varuha. Odprti oddelek Ig bo poskušal obsojencem za shranjevanje osebnih predmetov zagotoviti rabljene omare, s katerimi naj bi razpolagal matični zavod Ljubljana.

²DPM je že ob zadnjem obisku predlagal, da se v prihodnje, glede na stalno prezasedenost matičnega ZPKZ Ljubljana, posveti več pozornosti glede večje možnosti popolnitve Oddelka Ig do polnega števila kapacitete. Tudi v odzivnem poročilu Generalnega urada uprave za izvrševanje kazenskih sankcij (UIKS) je bilo sporočeno, da je bilo vodstvo zavoda Ljubljana večkrat opozorjeno na možnost popolnitve Oddelka Ig do števila kapacitete.

³Oddelek še vedno nima ločenih sanitarij za zaposlene (moški/ženske). Prav tako zaposlenim ni omogočene tuširanje, na kar je kot pomanjkljivost DPM opozoril že pri zadnjih obiskih v letu 2010 in letu 2011. Ob zadnjem obisku je UIKS v odzivnem poročilu v tej zvezi sporočil, da bo skupaj z matičnim ZPKZ Ljubljana preučil možnosti preureditve ločenih sanitarij tako v tehničnem smislu kakor v okviru proračunskih možnosti, ter ob tem dodal, da v letu 2011 žal za sanacijo ni možnosti.

⁴DPM namreč meni, da ni primerno, da zaprte osebe osebne predmete hranijo v torbah in kovčkih kar pod posteljami.

DPM: predlagamo, da se poškodovana plastika kabine za prhanje zamenja, saj obstaja možnost, da bi se katera izmed zaprtih oseb na razbiti plastični steni poškodovala ter da v prihodnje ob morebitnem razbitju plastičnih sten kabine tuša, to zaposleni samoiniciativno odpravijo⁵.

GUURSIKS: pojasnjujemo, da bo Odpri oddelek Ig manjše okvare na kabinah za prhanje odpravil sam.

DPM: predlagamo, da se preučijo možnosti za ureditev odtoka na zunanjem delu kabin za prhanje, da v prihodnje ne bo več prihajalo do zadrževanja oziroma ostajanja vode na hodniku pred kabinami za prhanje, saj to predstavlja nevarnost, da kateremu izmed obsojencev spodrsne in pade⁶.

GUURSIKS: pojasnjujemo, da bo Odpri oddelek Ig ureditev odtoka na hodniku pred prhami odpravil sam.

DPM: ker tudi sicer večkrat slišimo pritožbe na račun količine hrane tokrat prosimo, da nas seznanite s tozadevnimi normativi, pristojnih organov o tem, kakšen (v količinskem) smislu mora biti posamezni obrok hrane za zaprto osebo⁷.

INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA REPUBLIKE SLOVENIJE: menimo, da so dnevne energijske potrebe fizično neaktivnih zaprtih oseb, predloženi prehranski normativi za celodnevne obroke, porazdelitev dnevno potrebne energije med posamezne obroke ter energijski deleži beljakovin, maščob in ogljikovih hidratov v celodnevnom obroku ustrezni.

DPM: predlagamo, da se proučijo možnosti, da bi se tudi za obsojence, ki prestajajo kazen po 12. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (in sedaj niso deležni nobene obravnave kot drugi obsojenci), vsaj občasno izvedlo kašno srečanje (po vzoru malih skupin)⁸.

GUURSIKS: pozdravljamo prizadevanja Varuha za obsojence, ki prestajajo t.i. »vikend kazen«. Kljub temu, da se ti obsojenci ne udeležujejo skupinskih oblik dela, jim je ta možnost vsekakor ponujena. Vsak obsojenec je namreč seznanjen o terminih male skupine ali

⁵Kot ob zadnjih dveh obiskih je bilo tudi tokrat ugotovljeno, da ima Oddelek Ig še vedno težave v sanitarnem delu, saj od štirih pisoarjev, enega ni mogoče uporabljati. Prav tako je bilo ugotovljeno, da je razbita plastika na eni izmed kabin za prhanje (zadnja kabina za prhanje pri oknu).

⁶Prav tako je bilo ugotovljeno, da je delu, kjer so tuši po tleh voda, kar lahko predstavlja nevarnost, da kateremu izmed obsojencev spodrsne in pade. Ob tem je bilo tudi ugotovljeno, da na hodniku pred kabinami za prhanje ni odtoka, kar je po mnenju DPM tudi razlog, da se tam zadržuje oziroma ostaja voda.

⁷V jedilnici, ki je bila ob našem obisku sicer čista, se nahaja knjiga kritik in pohval za hrano iz leta 2010, kjer smo zasledili dve pohvali in tudi več kritik nad hrano. Tudi sicer smo s strani večjega števila obsojencev slišali kritike, ki so se nanašale predvsem na količino, kakovostjo ter enoličnostjo hrane.

⁸Delo z obsojenci poteka tudi v malih skupinah, in sicer vsak četrtek ob 16.00 uri. Skupine se udeležuje približno polovico prisotnih zaprtih oseb. Ugotovljeno je bilo, da se obsojenci, ki prestajajo kazen v skladu z 12. členom Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, zaradi narave prestajanja kazni (gre za tako imenovano »vikend kazen«,

domske skupnosti in vabljeni k udeležbi, vendar med obsojenci za to vrstno obliko sodelovanja trenutno ni interesa. Gre za obsojence, ki so osebnostno urejeni s kritičnim odnosom do kaznivega dejanja, zato med prestajanjem kazni ohranjajo delovna razmerja in pozitivna socialna razmerja. Vsak obsojenec je vključen v individualno obravnavo v zavodu, kjer se obravnava sprotne problematika in izvajanje osebnega načrta.

DPM: predlagamo, da se proučijo možnosti za zagotovitev računalnika⁹.

GUURSIKS: pojasnjujemo, da bodo na oddelku poskušali namestiti računalnik za potrebe priprave internega gasila v okviru materialnih zmožnosti, ki so v zadnjem obdobju izrazito omejene, prav tako pa bodo pripomoček skušali zagotoviti tudi s pomočjo donacije ali odpisa starih računalnikov. Potrebno pa je omeniti, da imajo obsojenci na Odprtem oddelku Ig, dovoljenje za posedovanje svojih računalnikov. Kljub temu, da oddelek ne premore skupnega računalnika, pa to v preteklosti ni bil razlog in ne sme biti tudi v bodoče, da gasilo ne izhaja, saj se pri izdelavi le tega, brez težav uporabljal računalnik pedagoginje. Res pa je, da je računalnik potreben, saj bo bistveno olajšal delo.

kar pomeni, da prihajajo prestajati kazen samo za vikend) ne udeležujejo tako domske skupnosti (gre za obravnavo glede storjenega kaznivega dejanja) kot tudi ne malih skupin.

⁹Že ob zadnjem obisku smo predlagali, da se preučijo možnosti dodelitve računalnika, predvsem za potrebe izdelave gasila, s čimer se je strinjala tudi UIKS v odzivnem poročilu. Glasilo se še vedno izdeluje in pri izdelavi je vključenih več obsojencev.